

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กับพฤติกรรม
การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชน
ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี*

THE RELATIONSHIP BETWEEN KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARD THE PUBLIC
CLEANLINESS AND ORDERLINESS MAINTENANCE ACT B.E. 2535 AND THE
CLEANLINESS AND ORDERLINESS BEHAVIORS OF RESIDENTS
IN PATHUM THANI MUNICIPALITY

อิทธิพล วงษ์เพชร

Ittipon Vongpetch

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: s67563833007@ssru.ac.th

โทรศัพท์ 08 9981 1338

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้และทัศนคติต่อพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกับพฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี จำนวน 23,131 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โย ยามาเน่ ได้จำนวน 394 คน และเพิ่มจำนวนตัวอย่างอีก 6 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .00) โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .81$) และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความรู้และทัศนคติที่ดีมากขึ้น พฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .78$) และทัศนคติต่อพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในระดับสูงเช่นกัน ($r = .73$) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าความรู้ที่ถูกต้องและทัศนคติที่เหมาะสมต่อกฎหมายดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: ทัศนคติของประชาชน, พฤติกรรมด้านความสะอาด, พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ

* Received 5 January 2026; Revised 25 January 2026; Accepted 14 February 2026

Abstract

This study aimed to examine the relationship between knowledge and attitudes toward the Public Cleansing and Orderliness Act B.E. 2535 (1992) and the cleanliness and orderliness behaviors of residents in Pathum Thani Municipality. Specifically, the study investigated how knowledge and attitudes toward the Act were associated with citizens' behaviors related to maintaining cleanliness and public order within the municipal area.

This research employed a quantitative research design. The population consisted of 23,131 residents living in Pathum Thani Municipality. The sample size was determined using Yamane's formula, yielding 394 participants, with an additional six respondents added, resulting in a total sample of 400 participants. Data were collected using a structured questionnaire and analyzed with statistical software. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used, while inferential statistics consisted of the t-test, F-test, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The results revealed that knowledge and attitudes toward the Public Cleansing and Orderliness Act B.E. 2535 were significantly correlated with cleanliness and orderliness behaviors among residents of Pathum Thani Municipality at the .01 level of statistical significance (Sig. = .00). The relationship was strong ($r = .81$) and positive, indicating that higher levels of knowledge and more favorable attitudes toward the Act were associated with higher levels of cleanliness and orderliness behaviors. Furthermore, component-level analysis showed that knowledge of the Act was strongly correlated with such behaviors ($r = .78$), while attitudes toward the Act also demonstrated a strong correlation ($r = .73$). These findings suggest that accurate knowledge and appropriate attitudes toward the legislation are key factors in promoting cleanliness and orderliness behaviors in citizens' daily lives.

Keywords: Public Attitudes, Cleanliness Behavior, Cleanliness Act

บทนำ

ความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนคุณภาพชีวิตของประชาชนและวินัยของสังคม ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น หากยังส่งผลต่อภาพลักษณ์เมือง เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของประชาชน รัฐบาลไทยจึงตราพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เพื่อควบคุมพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความสกปรก ความไม่เป็นระเบียบ หรือการรบกวนพื้นที่สาธารณะ เช่น การทิ้งขยะ การปล่อยของเสีย การขายของ หรือการติดประกาศโดยไม่ได้รับอนุญาต

อย่างไรก็ตาม แม้อกฎหมายดังกล่าวจะมีบทบัญญัติชัดเจนและสามารถบังคับใช้ได้จริง แต่ยังพบการฝ่าฝืนอย่างต่อเนื่อง เช่น การตั้งสิ่งกีดขวาง การจำหน่ายสินค้าในที่ห้ามขาย หรือการติดป้ายโดยไม่ได้รับอนุญาต สะท้อนว่าประชาชนบางส่วนอาจยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย หรือแม้รับรู้แล้วแต่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตาม อีกทั้งยังมีปัจจัยจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวด และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ยังไม่ทั่วถึง (พุทธินันต์ ภาคเจริญ, 2565)

ในกรณีของเทศบาลเมืองปทุมธานี ซึ่งเป็นพื้นที่เมืองหนาแน่นและมีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ พบปัญหาลักษณะเดียวกัน โดยพื้นที่สาธารณะ เช่น ถนน ทางเท้า ตลาด และริมแหล่งน้ำ มักพบขยะ สิ่งกีดขวาง และการติดประกาศในลักษณะที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อทัศนียภาพ ความปลอดภัย และภาพลักษณ์ของเมือง อีกทั้งยังมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกว่า 20 – 30 เรื่องต่อปี (เทศบาลเมืองปทุมธานี, 2567) จึงนำไปสู่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อประเมินการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ ทั้งด้านความเข้าใจ การตระหนักรู้ บทบัญญัติและบทลงโทษ ตลอดจนพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพัฒนาแนวทางส่งเสริมจิตสำนึกและปรับปรุงการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประชากร (เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่) กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้และทัศนคติกับพฤติกรรมของประชาชน ในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กรณีศึกษาเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปทุมธานี ซึ่งได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งที่เป็นประชากรดั้งเดิมและประชากรแฝง จำนวน 23,131 คน (ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2566) โดยใช้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 394 คน ผู้วิจัยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นอีก 6 คน ให้ครบเต็มจำนวน 400 คน และใช้หลักการ สุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากการลงพื้นที่ชุมชนภายในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน แล้วตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำคะแนนของทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยได้ค่าภาพรวม ทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach's Alpha Coefficient (1951) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ซึ่งเป็นค่าระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.3 และมีอายุระหว่าง 41–60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.5 ในด้านการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.5 ขณะที่อาชีพส่วนใหญ่คือ พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 20.8 และมีการอาศัยอยู่ในพื้นที่มาแล้วเกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55 ซึ่งลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าอาจมีผลต่อระดับการรับรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายในท้องถิ่นได้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ (ภาพรวม)

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ จำแนกเป็นรายด้าน

ด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านทัศนคติต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ	4.00	.82	มาก
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ	3.91	1.01	มาก
3. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ฯ	3.89	1.03	มาก
รวม	3.93	.95	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.93$, S.D. = .95) สะท้อนว่าประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายดังกล่าว โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.00$, S.D. = .82) แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ และยอมรับว่ากฎหมายนี้มีความจำเป็นต่อการสร้างความสะอาดและความเป็นระเบียบของสังคม รองลงมา คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ อยู่ในระดับมาก ($X = 3.91$, S.D. = 1.01) ซึ่งสะท้อนว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและข้อกำหนดของกฎหมายอยู่ในระดับที่ดี แม้อาจมีบางส่วนที่ยังต้องได้รับข้อมูลเพิ่มเติม และด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($X = 3.89$, S.D. = 1.03) โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมายและมีพฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาดอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ผลการรับรู้ในด้านทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับดีดังกล่าว ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ อย่างมีประสิทธิภาพ และสมควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ทดสอบโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประชากร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 จำแนกออกเป็นโดยภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ของประชากร	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535			
	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	ระดับ	ทิศทาง
	สหสัมพันธ์ (r)		ความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์
1. เพศ	.00	.95	ไม่สัมพันธ์กัน	บวก
2. อายุ	.03	.49	ต่ำ	บวก
3. ระดับการศึกษา	.02	.68	ต่ำ	บวก
4. อาชีพ	.06	.21	ต่ำ	บวก
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	.03	.59	ต่ำ	บวก
รวม	.06	.20	ต่ำ	บวก

จากตารางที่ 2. พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในระดับต่ำมาก ($r = .06$, Sig. = .20) ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความสัมพันธ์ที่ปรากฏมีทิศทางบวก สะท้อนว่าแม้ปัจจัยส่วนบุคคลจะส่งผลต่อระดับการรับรู้ แต่ก็มีอิทธิพลอยู่ในระดับต่ำมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้มากที่สุด ($r = .06$) รองลงมาคือ อายุ และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีค่าเท่ากัน ($r = .03$) ส่วน ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำเช่นกัน ($r = .02$) และในกรณีของ เพศ ไม่พบความสัมพันธ์ ($r = .00$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศไม่ได้ส่งผลต่อระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ

ผลการวิเคราะห์โดยรวมจึงชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่ได้เป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดระดับการรับรู้ ของประชาชนต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยบางประการ เช่น อาชีพ และอายุ อาจมีแนวโน้มส่งผลต่อระดับการรับรู้มากกว่าปัจจัยอื่น แม้ว่าจะอยู่ในระดับต่ำก็ตาม

4. ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่

ทดสอบโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่ จำแนกออกเป็นโดยภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่

ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง พ.ศ. 2535	พฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่			
	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	ระดับ	ทิศทาง
	สหสัมพันธ์ (r)		ความสัมพันธ์	ความสัมพันธ์
1. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ รักษาความสะอาด ฯ	.78**	.00	สูง	บวก
2. ทัศนคติต่อพระราชบัญญัติรักษา ความสะอาด ฯ	.73**	.00	สูง	บวก
รวม	.81**	.00	สูง	บวก

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3. พบว่า ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .00) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .81$) และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ ยิ่งประชาชนมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายดังกล่าวมากเท่าใด ก็จะมีพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้นตามไปด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในระดับสูง ($r = .78$) และทัศนคติต่อพระราชบัญญัติ ฯ ก็มีความสัมพันธ์ในระดับสูงเช่นกัน ($r = .73$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การมีความรู้ที่ถูกต้องและทัศนคติที่เหมาะสมต่อกฎหมายดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตนในด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประชากร (เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่) กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้ต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในระดับต่ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ แม้ความสัมพันธ์ที่พบจะเป็นไปในทิศทางบวก แต่มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวสะท้อนว่า ปัจจัยส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียวไม่สามารถอธิบายความแตกต่างของระดับการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายได้อย่างชัดเจน ข้อค้นพบนี้สามารถอธิบายได้จาก

ลักษณะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายที่มักใช้รูปแบบการสื่อสารในวงกว้าง (mass communication) ซึ่งไม่ได้จำแนกกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ หรือระดับการศึกษา ส่งผลให้ระดับการรับรู้ของประชาชนในแต่ละกลุ่มมีความใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติมักมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมที่ปรากฏอย่างชัดเจนในสังคม เช่น การทิ้งขยะ การตั้งร้านค้ารुक้า หรือการจัดการสิ่งปฏิกูล มากกว่าคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล จึงทำให้การรับรู้ของประชาชนมีแนวโน้มขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตรง การมีส่วนร่วมในชุมชน และการสื่อสารจากหน่วยงานท้องถิ่น มากกว่าปัจจัยประชากรศาสตร์

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุชาบุรณ์ และนรินทร์ อุ่นแก้ว (2561) ที่พบว่า เพศ ไม่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณพศ รัตนพรสวรรค์ (2566) ซึ่งรายงานว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ และอาชีพ ไม่ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างของการรับรู้กฎหมายอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นแนวโน้มร่วมกันว่า การรับรู้ด้านกฎหมายไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนบุคคลเป็นหลัก นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสามารถเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ Kashish Jain, Manthan Juthani, Jash Jain และ Anant V. Nimkar (2024) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาการทิ้งขยะในที่สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยกลไกเชิงระบบและเทคโนโลยี เช่น ระบบอัตโนมัติที่ผสมผสานกล้องวงจรปิด และคอมพิวเตอร์วิทัศน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังและการบังคับใช้กฎหมาย งานวิจัยดังกล่าวสะท้อนว่า การจัดการปัญหาด้านความสะอาดและสิ่งแวดล้อมไม่ควรพึ่งพาการรับรู้หรือคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนเพียงอย่างเดียว แต่ควรเสริมด้วยมาตรการเชิงโครงสร้างและเทคโนโลยีที่ช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีความเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การยกระดับการรับรู้และการปฏิบัติตามกฎหมายด้านความสะอาดควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนากระบวนการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย มากกว่าการมุ่งเน้นที่ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มงานวิจัยสากลที่ให้ความสำคัญกับกลไกเชิงระบบในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับพฤติกรรมของประชาชน ในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้และทัศนคติของประชาชนต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ยิ่งประชาชนเข้าใจกฎหมายอย่างถูกต้องและมีทัศนคติที่ดีมากเท่าใด ก็ยิ่งปฏิบัติตามและดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ผลนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีพฤติกรรมทางสังคม (Social Cognitive Theory) ที่ระบุว่าพฤติกรรมเกิดจากความรู้ ความเชื่อ และการตีความสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ปิยะวรรณ กุลยรัตน์ และคณะ (2566) ที่พบว่า การรับรู้และทัศนคติที่ถูกต้อง มีส่วนสำคัญต่อการปรับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชน และในงานวิจัยของ ชีพประสพ จุไรพร (2566) ชี้ว่า การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดพฤติกรรมละเมิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง และ ยศวินทร์ โกฏยา (2567) พบว่า พฤติกรรมการละเมิดกฎหมายซ้ำเกิดขึ้นได้เสมอแม้จะมีการดำเนินคดีไปแล้วก็ตาม แสดงให้เห็นว่าทัศนคติที่ดีมีความสำคัญเท่ากับความรู้ที่ถูกต้อง

ในบริบทต่างประเทศ Mehdi Kaghouché และ Houria Ariane (2022) พบว่า ปัญหาขยะในเมืองอาลีเมนต์เจลี ประเทศแอลจีเรีย เกิดจากพฤติกรรมประชาชนและการจัดการขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมกับความรู้และทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งใกล้เคียงกับบริบทของไทย สรุปได้ว่า ความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องของประชาชนเป็นรากฐานสำคัญของพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ

เป็นกลไกเชิงสังคมที่ช่วยให้กฎหมายมีประสิทธิภาพ และควรถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้งาน

จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้และทัศนคติของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี ต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง อยู่ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพประชาชนของชุมชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและร่วมดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้วิจัยจึงเสนอให้หน่วยงานท้องถิ่นใช้ผลวิจัยเป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาการส่งเสริมคุณภาพชีวิต พร้อมพัฒนากลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นระบบ เช่น คณะทำงานเฝ้าระวังระดับชุมชน ระบบแจ้งปัญหาผ่านสื่อดิจิทัล และการสื่อสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อออนไลน์ ออฟไลน์ และกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อกฎหมายและกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ยั่งยืนของประชาชน

นอกจากนี้ ควรยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากการปฏิบัติตามกฎหมายในชีวิตประจำวัน ไปสู่การมีบทบาทเชิงโครงสร้าง เช่น การจัดกิจกรรมจิตอาสา ช่องทางแจ้งเบาะแส และมาตรการจูงใจด้านรางวัล หรือสิทธิประโยชน์ รวมทั้งใช้ผลวิจัยเป็นข้อมูลตั้งต้นสำหรับการอบรม เสวนา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายและพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบในการขยายผล ขณะเดียวกัน หน่วยงานท้องถิ่นควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเคารพกฎหมายอย่างต่อเนื่อง โดยผลการวิจัยยังสามารถต่อยอดเป็นกรณีศึกษา สำหรับพื้นที่อื่น หรือใช้พัฒนาหลักสูตรอบรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความเป็นระเบียบของเมือง สำหรับทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความรู้และทัศนคติของประชาชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการรับรู้และทัศนคติ ในฐานะกลไกสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านสาธารณะ อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการ ที่ควรนำไปพิจารณาสำหรับงานวิจัยในอนาคต โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านพื้นที่และกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำกัดเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี จึงควรขยายการศึกษาสู่พื้นที่อื่นและกลุ่มประชากรที่หลากหลายขึ้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในภาพรวม นอกจากนี้ ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นเพียงด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางกฎหมาย จึงควรบูรณาการตัวแปรด้านสังคม สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์เชิงซ้อนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในเชิงระเบียบวิธี ควรประยุกต์ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณควบคู่กับการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ทั้งมิติทางสถิติและบริบททางสังคม ควบคู่กับการต่อยอดไปศึกษาพฤติกรรมด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดการขยะ การจราจร หรือสุขภาพ เพื่อทดสอบความเป็นสากลของกลไกทางพฤติกรรมและพัฒนาเครื่องมือวัดให้มีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การวิจัยเชิงติดตามระยะยาว ยังมีความสำคัญต่อการประเมินผลของการให้ความรู้หรือการรณรงค์ด้านกฎหมายในแง่ความยั่งยืนของพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยยืนยันประสิทธิภาพของมาตรการเชิงนโยบายในระยะยาวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา สุชาบุรณ์ และ นรินทร์ อุ่นแก้ว. (2561). ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวันของประชาชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านลาว อำเภอยะโฮ จังหวัดอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์), คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชีพประสพ จุไรพร. (2566). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย. *วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น*, 7(1). Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/llsj/article/view/259370>
- ณพงศ์ รัตนพรสุวรรณ. (2566). ความรู้ความเข้าใจของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(9), 200–208.
- เทศบาลเมืองปทุมธานี. (2567). *ศูนย์รับเรื่องร้องเรียน / ร้องทุกข์*. Retrieved from <https://www.muangpathum.org>
- ปิยะวรรณ กุลยรัตน์ และคณะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่และทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในชุมชนของตำบลปากน้ำชุมพร. *ศรีนครินทร์เวชสาร*, 38(1), 57–69.
- พุทธินันต์ ภาคเจริญ. (2565). แนวทางการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านไปสู่ความยั่งยืนในบริบทของสังคมเมือง: กรณีศึกษา หมู่บ้านดงยาง หมู่ที่ 12 ตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยศวัฒน์ โกฏฐิตา. (2567). การซื้อขายสินค้าริมถนนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยชินวัตร*, 1(2). Retrieved from <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/palsiuj/article/view/567/428>
- Kashish Jain, Manthan Juthani, Jash Jain, Anant V. Nimkar. (2024). *Trashbusters: Deep learning approach for litter detection and tracking*. Retrieved from <https://doi.org/10.48550/arXiv.2404.07467>
- Mehdi Kaghouché, Houria Ariane. (2022). The impact of public spaces' cleanliness on the image of the new city Ali Mendjeli, Constantine, Algeria. *International Journal of Innovative Studies in Sociology and Humanities*, 7(6).